

Til:

17-12-20079

Teknik- og Miljøudvalget

Sagsnr.
2007-101405

Afslutning og evaluering af Byudviklingspuljen - oplysninger om projektet 'Den Vertikale Have'

Dokumentnr.
2007-478864

1. Finansiering af projektet

Sagsbehandlere
Jon Pape /
Thomas Kentorp

Forvaltningen kan bekræfte, at projektet 'Den Vertikale Have' på Otto Krabbes Plads på Vesterbro mangler 700.000 kr. for at kunne realiseres. Årsagen til dette er, at projektet har været igennem en lang myndighedsbehandlingstid, den generelle prisstigning i byggebranchen samt ændringer i selve skitseprojektet.

Det skal nævnes, at Den Byøkologiske Fond (administreret af Teknik- og Miljøforvaltningen) oprindeligt i 2005 havde bevilget 200.000 kr. til projektet under forudsætning af, at projektet kunne være gennemført inden udgangen af 2006. I første omgang havde projektet fået meddelelse om, at denne bevilling var gået tabt, men der foreligger nu et tilsagn fra forvaltningen om, at de 200.000 kr. stadig står til rådighed, såfremt projekt 'Den Vertikale Have' er gennemført og afsluttet inden udgang af 2008.

Projektet modtog oprindeligt tilsagn fra forvaltningen den 16. juli 2003, hvor projektet fik bevilget 711.000 kr. I de efterfølgende år har projektet kæmpet med at få en myndighedsgodkendelse.

Der foreligger nu en myndighedsgodkendelse fra Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Byggeri, således at projektet eventuelt kan gennemføres med følgende finansiering (alle beløb ex. moms):

Samlet anlægsbeløb: 2.143.000 kr.

Dette vil kunne finansieres på følgende måde:

Tilskud fra **ikke-kommunale bidragsydere:**

Realdania fonden	382.000 kr.
Andre fonde	100.000 kr.
Beboere	50.000 kr.

I alt egenfinansiering **532.000 kr.** (25 % af anlægsbeløbet)

Den Byøkologiske Fond	200.000 kr.
Bevilget i 2003 fra	
Byudviklingspuljen	711.000 kr.

Center for Park og Natur

Njalsgade 13
Postboks 449
1505 Kbh. V

Telefon
3366 3409

Telefax
3366 7191

Mobil
2726 3518

E-mail
jonpap@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009488145

www.kk.dk

Ekstrabevilling fra TMU 700.000 kr.
(TMU møde den 9. januar 2008)

I alt kommunal finansiering **1.611.000 kr.** (75 % af anlægsbeløbet)

Det skal nævnes, at det er et krav i Byudviklingspuljens projekter på offentlige arealer, at minimum 25 % af anlægsbeløbet finansieres af 'ikke kommunale midler'. Otto Krabbes Plads er en offentlig plads.

2. Beskrivelse og vurdering af projektet

Da projekt 'Den Vertikale Have' fik bevilget støtte fra det daværende Bygge- og Teknikudvalg på mødet den 18. juni 2003, blev der indstillet og besluttet følgende:

Naturgavl ved Otto Krabbes Plads

ByhaveNetværket ansøger om støtte til etablering af en naturgavl – en Wild Life Gavl på gavlen i Dannebrogsgade 21. Gavlen opbygges af mure, der opstilles foran den eksisterende gavl. På murene indrettes bosteder for dyr. Borgerne medfinansierer. Drift af gavl vedligeholdes eventuelt af E/F Dannebrogsgade 21. Drift af den vertikale have vedligeholdes med midler fra lokale sponsorer. Beboerne medfinansierer. Forventes realiseret efterår 2003.

- *Projektet er forskønnende og utraditionelt. Projektet støttes af Den Byøkologiske Fond som pilotprojekt med opstilling af 'prototype/mockup' i mindre skala i midte af gård under Miljøugen. Kan støttes som offentligt areal. Skal godkendes af Plan & Arkitektur.*

Tilsagn: Kr. 711.000 (ansøgt kr. 710.800). Støttes som offentligt areal.

Godkendt af BTU.

ByhaveNetværket har selv beskrevet projektet således:

Den Vertikale Haves formgivning ”er poetisk og organisk, og har en historie, idet den ruinagtige udformning fortæller om den bebyggelse, som engang var her”. Sagt af stadsarkitekt Jan Christiansen i forbindelse med myndighedsbehandlingen. Men den er ikke bare et anderledes poetisk bydesign, men også et miljø- og bynaturprojekt. På et offentligt område. Lige et projekt til fremvisning under klimakonferencen og rigtig spændende til temaet om København som Miljømetropol.

Projektet viser nemlig, hvordan man kan bidrage til løsning af flere miljøproblemer på én gang:

Fordampning og nedsivning af regnvand lokalt, så det ikke ender i kloaksystemet. Regnvandshåndteringen indgår i og foran en vertikalt opmuret have som vandkunst, og udgør således en meget usædvanlig udsmykning foran én af byens store gavle. Den har små vandfald, masser af planter, og indbyggede bosteder for fugle og flagermus.

Fordampning af regnvandet via rislevægge og fordampning via de planter, som skal gro op ad og på murværket vil i varme perioder kunne nedsætte temperaturen mærkbart i nærområdet. Forventede klimaændringer vil skabe højere temperaturen især i byer på grund af byens store stenmasser - betragteligt højere end det forventede gennemsnit. Derfor er en kombination mellem rislevægge og vertikal beplantning en smuk og multifunktionel klimaløsning. Når planterne er kommet til fuld udfoldelse vil de have en bladoverflade på min. 200 m². I åndingsprocessen renses bladene store mængder skidt fra luften. Og mens 200 m² blade ånder optager de 0,3 kg CO₂ pr. time.

Fra forvaltningens side har vi følgende kommentarer til projektet:

- Projektet er specielt og banebrydende. Der er ikke lignende projekter i byen. Byudviklingspuljen har som bekendt haft til hensigt også at kunne støtte fornyende og eksperimenterende projekter - blandt andet derfor fik projektet støtte i juni 2003.
- Myndighedsmæssigt har der været problemer med afledningen af vandet fra 'Den Vertikale Have'. På et tidspunkt kunne forvaltningen ikke acceptere, at der aflejrede sig såkaldt 'dødt vand' i bassinet ved gavlen. Dette ville nemlig kunne afstedkomme en risiko, hvis fx børn drak af vandet i bassinet på denne offentlige plads - og efterfølgende fik ondt i maven. Dette problem er afhjulpet i det reviderede projekt.
- Forvaltningen har flere gange betragtet projektet som 'opgivet'. Det er udelukkende lederen af ByhaveNetværket Marijke Zwaans helt unikke iværksætterevner og 'gå på mod', der har holdt liv i projektet i de 4½ år, der er gået, siden projektet fik bevilget de oprindelige 711.000 kr. i støtte fra Byudviklingspuljen.
- For god ordens skyld skal det nævnes, at Marijke Zwaan fra ByhaveNetværket har gennemført et projekt med en naturlegeplads på Sønderbro Skole med støtte fra Byudviklingspuljen. Dette legepladsprojekt blev gennemført sammen med skolens ledelse, og der er offentlig adgang for områdets børn efter skoletid. Forvaltningen har fået positive tilbagemeldinger om naturlegepladsen. Borgmester Klaus

Bondam åbnede og indviede denne naturlegeplads den 7. oktober 2006.